

การศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

A Study of Using Early Childhood Teacher Professional Learning

Community Model in Laor-utis Demonstration School

อัญชลี ข้าวสามรวง* ศศิลักษณ์ ขยันกิจ

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Anchalee Khaowsamruang*, Sasilak Khayankit

Early Childhood Education Division, Faculty of Education, Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูระดับปฐมวัยมาใช้ในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ โดยกำหนดวิธีดำเนินการเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การสร้างความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อสร้างทีมในการพัฒนา และระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ กระบวนการทำงานร่วมกันอย่างกลมกลืนมิตรของครูที่มีลักษณะงานสอนคล้ายกันเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับปฐมวัยโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม การใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูระดับปฐมวัยอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\mu = 4.17$) ระยะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\mu = 4.23$) องค์ประกอบ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\mu = 4.28$) รองลงมา คือ การปรับปรุงรูปแบบและ การปฏิบัติ ($\mu = 4.25$) และการวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\mu = 4.20$) ตามลำดับ ส่วนระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\mu = 4.11$) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับปรุงเป้าหมายและแผนงาน ($\mu = 4.24$) รองลงมาคือ การสร้างความร่วมมือรวมพลัง ($\mu = 4.16$) การตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ ($\mu = 4.06$) และการกำหนดเป้าหมายและแผนงาน ($\mu = 3.99$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ครูปฐมวัย, รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ, โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

Abstract

The purpose of this research was to study the using of early childhood teacher professional learning community model in Laor-utis demonstration school by specifying the procedures in 2 phases: phases 1 preparation of professional learning community is build cooperation among school personal to create development teams and phases 2 learning in school as learning community is a collaborative process of teachers with similar teaching styles in order to develop teaching that affects learner' learning. The populations were 50 early childhood teachers at Laor-utis demonstration school. The research instrument were a questionnaire form and an interviewing form. Data were analyzed using percentage, means, standard deviation and content analysis. The research findings were as followed; all aspects of Early childhood teacher using professional learning community model were at the high level ($\mu = 4.17$). Phases 2 learning in school as learning community was the highest mean score ($\mu = 4.23$). When considering each phase, it was found in Phases 2 that; studying the lesson was the highest mean score ($\mu = 4.28$) followed by improving and practicing ($\mu = 4.25$), and planning the operation and evaluating the performance were equally mean score ($\mu = 4.20$), respectively. In phases 1, preparation of professional learning community was the second mean score ($\mu = 4.11$). When considering each phase, it was found in Phases 1 that; improvement goals and planning was the highest mean score ($\mu = 4.24$), followed by creating a collaborative ($\mu = 4.16$), examining knowledge and understanding ($\mu = 4.06$) and setting goals and planning ($\mu = 3.99$), respectively.

Keywords: Early Childhood Teacher, Professional Learning Community Model, Laor-utis Demonstration School

บทนำ

การพัฒนาคนไทย คือ เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560-2579 โดยยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้ เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งการศึกษาที่เหมาะสมต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จำเป็นต้องมีครู หรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมกับวิชาชีพขั้นสูงด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อม มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพขั้นสูงซึ่งจะส่งผลให้ครูมีศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังนั้นครูหรือบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นการรวมกลุ่มของบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้บริหาร และครู เป็นการพูดคุยเชิงวิชาการ หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการปฏิบัติ มีการถกตอบเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิดอย่างเป็นระยะ ๆ และทำอย่างต่อเนื่อง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียรวิทย์ ยินดีสุข, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เรวณีย์ชัยเชาวรัตน์ (2558) ที่ระบุว่า แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หมายถึง แนวคิดการพัฒนา การปฏิบัติงาน ด้วยกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของสมาชิกผ่าน การร่วมมือร่วมพลังด้วยความไว้วางใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เน้นกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกและการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย โดยสมาชิกของชุมชนประกอบด้วย สมาชิกที่เป็นผู้ปฏิบัติและสมาชิกที่เป็นผู้สนับสนุน ทั้งนี้ อาจสรุปได้ว่า แนวคิดรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ คือ กระบวนการรวมกลุ่มของบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัด การเรียนการสอน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้วยความไว้วางใจ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนากระบวนการทำงานของสมาชิกในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวคิดรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพนั้นสามารถทำได้โดยกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลังของครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังคำกล่าวที่ว่า ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอน ส่งผลต่อผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน การพัฒนาครูจึงควรเป็นการแนะนำและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของครูด้วยกัน (วิจารณ์ พานิช, 2559)

Professional Learning Community Model เป็นการนำแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าร่วมกัน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การสร้างความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน โดยมีกิจกรรมนำสู่การเปลี่ยนแปลง ทำให้ทุกคนมองเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเพื่อสร้างทีมในการพัฒนา รวมทั้งการเติมเต็มทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ทำกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือร่วมพลังของผู้บริหารและครู 2) อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ให้แก่ครู ระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ กระบวนการทำงานร่วมกันอย่างกลมกลืนมิตรของครูในสายชั้นเดียวกัน หรือครูที่มีลักษณะงานสอนคล้ายกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) เลือกรูปแบบของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่นำมาใช้ 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียนและกำหนดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ปฏิบัติตามกำหนดการโดยร่วมมือร่วมพลังตามแนวทาง ของการเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 4) ร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ 5) เขียนบันทึกสะท้อนผลตามแนวคิด (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) ซึ่งการดำเนินงาน ที่มีประสิทธิภาพควรนำกระบวนการวงจรคุณภาพ (จาร์ส นองมาก, 2544) เข้ามาตรวจสอบคุณภาพของ การดำเนินงาน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วางแผน (Plan) ประกอบด้วย 1) การตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล 3) อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก 4) เลือกวิธีการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการทำงาน ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามแผน (Do) ประกอบด้วย 1) ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

2) อบรม/ประชุมชี้แจง 3) มอบหมายงานผู้รับผิดชอบ 4) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (check) ประกอบด้วย 1) ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน 2) ประเมินผลการปฏิบัติงาน 3) เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานทั้งก่อน-หลัง 4) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ประกอบด้วย 1) ปรับปรุงแก้ไขจากผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ 2) กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป 3) จัดทำรายงานต่อผู้บริหาร

โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ เป็นโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ให้แก่เด็ก และเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาวิชาการศึกษา ปฐมวัย ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างต้นแบบของครูดี ครูที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเพื่อเป็นต้นแบบหรือสามารถเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสม จึงกำหนดนโยบาย การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ โดยนำกระบวนการ PLC Model มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งการสร้างทีมในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ประกอบด้วย คณะครู ครูต้นแบบ ครู พี่เลี้ยง ครูเชี่ยวชาญ และผู้อำนวยการ ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา 2 ปีการศึกษา และพบว่าการพัฒนาคุณภาพครูส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพเด็ก เพื่อเป็นการยืนยันกระบวนการการนำ PLC มาใช้ในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศตลอด 2 ปี ให้ข้อมูลผลการดำเนินงานที่แน่ชัด เชื่อถือได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศจากเสียงสะท้อนของครูผู้ปฏิบัติ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษามากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาครูในปีการศึกษาต่อไป และเป็นแนวทางการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพให้แก่ครูโรงเรียนสาธิตละอออุทิศจังหวัดอื่น ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูระดับปฐมวัยมาใช้ในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย การใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัย ได้ศึกษา PLC MODEL ซึ่งเป็นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพตามแนวคิดของ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) โดยศึกษาร่วมกับ กระบวนการวงจรคุณภาพ (จรัส นองมาก, 2544) สามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นที่จะศึกษาได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	องค์ประกอบหลัก
ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชน แห่งการเรียนรู้	1.1 การกำหนดเป้าหมายและแผนงาน
	1.2 การสร้างความร่วมมือร่วมพลัง
	1.3 การตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ
	1.4 การปรับปรุงเป้าหมายและแผนงาน
ระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้	2.1 การวางแผนการดำเนินงาน
	2.2 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
	2.3 การประเมินผลการปฏิบัติ
	2.4 การปรับปรุงรูปแบบและการปฏิบัติการ

ที่มา: ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2561) , จำรัส นองมาก (2544)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยในโรงเรียนสาธิต
ละอออุทิศ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ

1. ประชากร คือ ครูระดับปฐมวัยของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561
ที่สอนเด็กอายุ 1 ปี 3 เดือน จนถึง 5 ปี 11 เดือน และมีประสบการณ์การใช้รูปแบบชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิง
วิชาชีพอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 50 คน งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดร่วมกับ การสัมภาษณ์ครู
จำนวน 7 คน เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมโดยใช้การเลือกแบบเจาะจงด้วยเกณฑ์ คือ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคะแนน
สูงสุดในแต่ละกลุ่มงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีราย
ละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามครู เรื่อง การใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยในโรงเรียนสาธิต
ละอออุทิศ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ
อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์การใช้รูปแบบชุมชนแห่ง การเรียนรู้
เชิงวิชาชีพ จำนวน การอบรมและความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ประสบการณ์
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชุมชน และภาระงานนอกเหนือภาระงานสอน จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 การใช้รูปแบบชุมชนวิชาชีพครูระดับปฐมวัยในบริบทโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ และ การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นคำถามแบบ

กิ่งโครงสร้าง จำนวน 3 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์ครู เรื่อง การใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัย ในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ เท่ากับ 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การสอน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การใช้รูปแบบชุมชนวิชาชีพครูระดับปฐมวัยในบริบทโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ศึกษา ใน 2 ระยะ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และการเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 50 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

3.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครู จำนวน 7 คน โดยนัดหมาย วันและเวลาในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า ดำเนิน การสัมภาษณ์แบบ Focus group มีการจัดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่าง การสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การใช้รูปแบบชุมชนวิชาชีพครูระดับปฐมวัยในบริบทโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบ ความเรียง โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ปฏิบัติมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู นำข้อมูลที่ได้ ใช้การสรุป รวบรวม เรียบเรียงแยกคำตอบต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

4.2 แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปรวบรวมใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดย เรียบเรียงแยกคำตอบต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยในโรงเรียนสาธิต ละอออุทิศ สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88 มีอายุระหว่าง 26–30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80 จบการศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด มีประสบการณ์การสอนระดับปฐมวัย จำนวน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 สอนระดับชั้นบ้านสาธิต คิดเป็นร้อยละ 22 และปฏิบัติภาระงานอื่นนอกเหนือจากภาระงานสอน คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นเวลา 2 ปี คิดเป็น ร้อยละ 86 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นจำนวน 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 43 มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25 และมีประสบการณ์การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในบทบาทครูต้นแบบ จำนวน 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49

2. การใช้รูปแบบชุมชนวิชาชีพครูระดับปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ($\mu = 4.17$) ในระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.23$) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ($\mu = 4.28$) รองลงมา คือ การปรับปรุงรูปแบบและการปฏิบัติ ($\mu = 4.25$) การวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\mu = 4.20$) ตามลำดับ ส่วนระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\mu = 4.11$) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับปรุงเป้าหมายและแผนงาน ($\mu = 4.24$) รองลงมา คือ การสร้างความร่วมมือรวมพลัง ($\mu = 4.16$) การตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ ($\mu = 4.06$) และการกำหนดเป้าหมายและแผนงาน ($\mu = 3.99$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละระยะ สรุปได้ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้

2.1.1 การกำหนดเป้าหมายและแผนงาน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แผนการดำเนินงานในการสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิงวิชาชีพมีความเหมาะสม ($\mu = 4.08$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงาน และการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน และระยะเวลาในการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานมีความเหมาะสมเท่ากัน ($\mu = 4.04$) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ($\mu = 3.94$) และการรับทราบเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพอย่างชัดเจนจากการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ($\mu = 3.86$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูรับทราบเป้าหมายและแผนการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ทางโรงเรียนกำหนดในแต่ละปีจากการประชุม หรือข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ (4 คน) ซึ่งแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้มีความชัดเจน ทำให้ครูสามารถปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานได้ถูกต้อง (4 คน)

2.1.2 การสร้างความร่วมมือรวมพลัง

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายทำให้ครูมีความกระตือรือร้น สนใจเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ($\mu = 4.34$) รองลงมา คือ กิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายสามารถสร้างความ

สัมพันธอันดีให้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\mu = 4.32$) การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในระยะที่ 2 ($\mu = 4.12$) และการได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา หรือแนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลและระยะเวลาในการจัดอบรม สัมมนาหรือศึกษาดูงานมีความเหมาะสม ($\mu = 4.00$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมพูดคุยเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทำให้เกิดความเข้าใจ กล้าพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายสิ่งที่ตนควรพัฒนากับผู้บริหารและเพื่อนครู และสร้างความร่วมมือรวมพลังให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน (2 คน) รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาทางวิชาชีพจากการเข้ารับการอบรมที่โรงเรียนจัดขึ้นจากการแนะนำหนังสือ การพูดคุย และสื่อวีดิทัศน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (2 คน)

2.1.3 การตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแลกเปลี่ยน ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งร่วมกันในกลุ่มช่วยให้ครูระบุปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาได้ตรงจุด ($\mu = 4.14$) รองลงมา คือ กิจกรรมบันทึกการเรียนรู้ เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู รายงานผลการวิเคราะห์ตนเอง ทำให้ครูมีความชัดเจนในเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพอย่างแท้จริง และทำให้ครูวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเกี่ยวกับการเข้าใจเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพได้อย่างชัดเจน ($\mu = 4.08$) กิจกรรมบันทึกการเรียนรู้ เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู รายงานผล การวิเคราะห์ตนเองสามารถสะท้อนความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ($\mu = 4.04$) และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูทำให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้อง ($\mu = 3.98$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีโอกาสตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ด้วยวิธีการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับเพื่อน รวมทั้งการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทำให้ครูทราบว่าตนเองมีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพอยู่ในระดับใด และควรพัฒนาตนเองในประเด็นใด (3 คน) นอกจากนี้ ครูยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่า หากมีขั้นตอนการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนโดยจัดขึ้นหลังจากการอบรม หรือสัมมนาจะทำให้ครูมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง (1 คน)

2.1.4 การปรับปรุงเป้าหมายและแผนงาน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เสียงสะท้อนของสมาชิกในกลุ่มได้รับการรับฟังและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระยะที่ 2 ($\mu = 4.28$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับผลการเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ($\mu = 4.26$) ครูนำผลการวิเคราะห์ตนเองมาปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน ($\mu = 4.24$) บรรยายภาคในวงสนทนาเอื้อให้ผู้บริหารและครูเกิดความไว้วางใจในการแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ($\mu = 4.22$) และสมาชิกในกลุ่มจัดทำบันทึก หลักฐาน หรือรายงานแสดงผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 และเผยแพร่ให้ทุกคนรับทราบ ($\mu = 4.20$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูได้นำผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

เป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่กำหนดมาพูดคุยกับเพื่อนครูในสายชั้น จากนั้นครูในสายชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูด้วยกัน พร้อมทั้งจัดลำดับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตาม ความพร้อมของครู มีการรายงานผลความร่วมมือของครูให้ผู้บริหารทราบ ซึ่งครูมีความคิดเห็นว่ากระบวนการรายงานผลการเตรียมความพร้อมของครูที่ปฏิบัติอยู่ โดยการรายงานตามลำดับขั้นตอนจากครูในสายชั้นผ่านฝ่ายวิชาการจนถึงการรายงานผลต่อผู้บริหารเป็นกระบวนการที่ดี (4 คน)

2.2 ระยะที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

2.2.1 การวางแผนการดำเนินงาน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บรรยายภาค การสนทนาของครูในสายชั้น มีความเท่าเทียมกัน เปิดรับฟัง ไม่ตัดสิน ทำให้กล้าแสดงความคิดเห็น ($\mu = 4.30$) รองลงมา คือ การนำเสนอปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูในสายชั้นช่วยให้ท่านวิเคราะห์ และเลือกปัญหาที่ต้องการพัฒนาได้เหมาะสม ($\mu = 4.28$) รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของครู และช่วยให้ครูบรรลุเป้าหมายของชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิงวิชาชีพได้ ($\mu = 4.22$) และครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่จะนำมาใช้ ($\mu = 4.00$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า การเลือกรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่เกิดขึ้นเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มผู้บริหาร โดยเลือกรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพพร้อมกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (LS) ซึ่งครูแสดงความคิดเห็นว่า เป็นรูปแบบเหมาะสมกับการดำเนินงานของโรงเรียนสาธิตที่มีการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพของครู เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2 คน) การสร้างบทเรียนร่วมกันทำให้ครูกำหนดสิ่งที่ควรพัฒนาได้เหมาะสม (1 คน) โดยรูปแบบดังกล่าวทำให้ครูมีโอกาสได้เห็นวิธีการสอนของเพื่อนครู สามารถนำแนวทางของเพื่อนครูมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็กรวมทั้งยังทำให้ครูมีโอกาสได้นำปัญหาที่พบในชั้นเรียนมาแลกเปลี่ยน และร่วมกันพิจารณาเลือกปัญหาที่ต้องการนำมาพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม (4 คน)

2.2.2 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสะท้อนคิดด้วยสุนทรียสนทนานำไปสู่การสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสิ่งที่เกิดขึ้นขณะที่ครูสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.38$) รองลงมา คือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูในสายชั้นมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงแผนการสอน และครูในสายชั้นเข้าสังเกตการสอนของครูต้นแบบโดยไม่รบกวนกิจกรรมการเรียนการสอน ($\mu = 4.34$) ครูศึกษาแนวการจัดกิจกรรม วิธีการสอน ทักษะที่จำเป็นของเด็กเพิ่มเติมก่อนเขียนแผนการสอน ($\mu = 4.28$) และกำหนดการนัดพบของครูมีจำนวนครั้งที่เหมาะสม และไม่กระทบต่อการภาระงานสอนประจำของครู ($\mu = 4.08$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนร่วมกับครูในสายชั้นเดียวกัน และทีมบริหารโดยครูมีโอกาสแสดงบทบาท ได้แก่ ครูต้นแบบ ครูพี่เลี้ยง คณะครู แต่ละปีการศึกษา (2 คน) ครูต้องเปิดชั้นเรียนอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจแล้วนำไปเขียนแผน การสอนก่อนที่จะนำเสนอให้เพื่อนในกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแผนก่อนนำไปสอนจริง รวมทั้งมี

ส่วนร่วมในการเปิดชั้นเรียน การสะท้อนการเรียนรู้ การดำเนินงานทำให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนแนวทาง เทคนิค จากประสบการณ์การสอนของตนเองในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมเด็กได้ตามวัตถุประสงค์ (3 คน) การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีข้อดีหลายประการ ได้แก่ เป็นการทำงานร่วมกันของครูที่มีเป้าหมาย ในการทำงานคล้ายกัน มีบรรยากาศของการช่วยเหลือกัน มีความเชื่อใจ ครูสามารถแสดงความคิดเห็น และ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนครูแบบปราศจากอคติ (4 คน) พัฒนาความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ เหมาะสมและพัฒนาเด็กได้ในทางเดียวกัน (2 คน)

2.2.3 การประเมินผลการปฏิบัติ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการพัฒนา บทเรียนร่วมกันทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูดีขึ้น ($\mu = 4.24$) รองลงมา คือ ความสามารถสะท้อน ผลการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ($\mu = 4.22$) การสะท้อนผลด้วยการพูดคุยกันในกลุ่มสามารถระบุปัญหา จุดแข็ง และจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.20$) การผลการสะท้อนตนเองมาวิเคราะห์ปัญหาและ สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.18$) และกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ ($\mu = 4.16$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการพัฒนาบทเรียนร่วม กัน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานด้วยวิธีการพูดคุยสะท้อนผลจากการสังเกตการสอนที่ครูต้นแบบเปิดชั้นเรียน (3 คน) ประเด็นการสะท้อนผล ได้แก่ การเรียนรู้ของเด็ก (2 คน)

2.2.4 การปรับปรุงรูปแบบและการปฏิบัติการ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้รับข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นจากครูในสายชั้นมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงแผนการสอน และครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนผลการ ใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้กับบุคลากรในโรงเรียน ($\mu = 4.30$) รองลงมา คือ ครูในสายชั้นจัดทำรายงาน สรุปผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานครั้งต่อไป และการมีความมุ่งมั่นในการ สร้างโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\mu = 4.22$) และการนำผลการวิเคราะห์ปัญหาามาปรับปรุงแผนการ สอนของตนเอง ($\mu = 4.20$) ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีแนวทางในการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ โดยนำแนวทางเทคนิค ข้อเสนอของเพื่อนครูที่ได้รับจากการสะท้อนการเรียนรู้มาปรับแผนการจัดประสบการณ์ เดิม แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมอื่น ๆ และแผนการจัดประสบการณ์ ในหน่วยการเรียนรู้ต่อไป (4 คน) รวมทั้งนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนสำหรับครูทุกคนในปีการศึกษาต่อไป (1 คน) ทั้งนี้ครูแสดงความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันว่า สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนจากการทำงานร่วมกับเพื่อนครู ทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว (3 คน) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะ การพูดคุยร่วมกัน (2 คน) และการสะท้อนการเรียนรู้ทำให้ครูได้แลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน การแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (2 คน) ทั้งนี้ ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยอยาก

ให้ครูมีโอกาสดำเนินงานร่วมกันกับเพื่อนครูต่างสายชั้นเพื่อให้ครูเห็นมุมมองการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างจากสิ่งที่ตนเคยชิน (1 คน)

3. ปัญหาการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

3.1 ระยะที่ 1 ครูระบุว่าพบปัญหา (34 คน) คิดเป็นร้อยละ 68 โดยกิจกรรมที่จัดกระทบกับภาระงานสอนประจำของครูมากที่สุด (15 คน) คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา คือ การขาดความเข้าใจเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (13 คน) คิดเป็นร้อยละ 38 และการขาดการมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน (6 คน) คิดเป็นร้อยละ 18

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า 1) การกำหนดเป้าหมายและแผนงาน ครูพบปัญหา ได้แก่ การขาดโอกาสเข้าร่วมกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน (4 คน) ภาระงานและระยะเวลาที่จำกัด ในการทบทวนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน (4 คน) โดยครูเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายมากขึ้น และสามารถระบุสิ่งที่ต้องพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างชัดเจน (2 คน) 2) การสร้างความร่วมมือร่วมพลัง ครูให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่นำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพไปใช้ เพื่อสร้างให้เกิด ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมากขึ้น (5 คน) 3) การตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ ครูสะท้อนว่า มีระยะเวลาที่จำกัดในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของตนเอง เนื่องจากภาระงานสอนในช่วงเปิดภาคการศึกษาทำให้มีเวลาในการสืบค้นข้อมูลน้อยลง (4 คน) 4) การปรับปรุงเป้าหมายและแผนงาน ครูให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูได้รับฟังรายงานสรุปผลการดำเนินการในการประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรือจุดแข็งของครูแต่ละสายชั้น ซึ่งจะนำมาสู่การปรับเปลี่ยน และวางแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทมากขึ้น (4 คน)

3.2 ระยะที่ 2 ครูระบุว่าพบปัญหา (36 คน) คิดเป็นร้อยละ 72 โดยการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตรงกับภาระงานสอนมากที่สุด (16 คน) คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา คือ ความไม่เข้าใจกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และบรรยากาศการทำงานในสายชั้นไม่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันเท่ากัน (9 คน) คิดเป็นร้อยละ 25 การนัดพบประชุมและเปิดชั้นเรียนกระทบกับภาระงานสอนปกติ (2 คน) คิดเป็นร้อยละ 6

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า 1) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ต้องใช้จำนวนในการประชุมหลายครั้งเนื่องจากบุคลากรมีจำนวนมาก ทำให้กระทบกับภาระงานสอนที่ครูต้องรับผิดชอบ (2 คน) 2) การประเมินผลการปฏิบัติ พบปัญหาการดำเนินงานใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรม โดยเฉพาะวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เนื่องจากครูมีประสบการณ์สอนน้อย (2 คน) (2) ไม่สามารถจัดสรรเวลาในการนัดพูดคุยหรือเปิดชั้นเรียนของครูแต่ละคนได้ เนื่องจากกำหนดช่วงเวลาไว้ใกล้เคียงกัน (2 คน) (3) ไม่สามารถสอนตามแผนที่วางไว้ได้ เนื่องจากความตื่นตัวของครูในการเปิดชั้นเรียน (1 คน)

4. ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ครูทุกคนเห็นด้วยในการนำใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากเป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ

คิดเป็นร้อยละ 16 รองลงมา คิดเห็นว่า เป็นวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิคการสอน และประสบการณ์การสอนของครูเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14 เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม คิดเป็นร้อยละ 4 เป็นวิธีการที่มีประโยชน์ และช่วยให้ครูทราบจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2

5. ข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ครูจำนวน 2 คน เสนอแนะว่า ควรมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูก่อนนำมาใช้ (1 คน) และควรสร้างกลุ่มเครือข่ายกับโรงเรียนที่ใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (1 คน)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การนำรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูมาใช้ในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการในระบอบที่ 2 การเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สูงกว่ากระบวนการระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากโรงเรียนดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การนำเสนอปัญหาของนักเรียนเพื่อนำมากำหนดเป้าหมายในการพัฒนาแผนการจัด การเรียนการสอนร่วมกัน โดยจัดให้มีการประชุมครูในสายชั้นเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายใต้บรรยากาศการที่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน การสะท้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยสุนทรียสนทนาหลังจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และการนำข้อมูลจากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ครูทุกคนเป็นครูต้นแบบและเปิดชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ DuFour, Dufour, Eaker and Many (2006) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ควรเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลังของกลุ่มคนในวิชาชีพครูที่มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานตามข้อตกลงหรือเป้าหมาย ที่กำหนดเบื้องต้น โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้คณะครูที่เป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริงมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน การพัฒนาครูจึงควรเป็นการแนะนำและแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ของครูด้วยกัน (วิจารณ์ พานิช, 2559)

2. ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ทั้งระยะการเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการเรียนรู้ผ่านโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนทำให้ครูทราบขั้นตอนการดำเนินงานและปฏิบัติได้ถูกต้อง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ในช่วง ก่อนเปิดภาค

เรียน ซึ่งครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 86 มีโอกาสเข้ารับการอบรมอย่างน้อยจำนวน 1-2 ครั้ง การแนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้แก่ครู ส่งผลให้ครูจำนวนครึ่งหนึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก รวมทั้งมีกระบวนการประชุมพูดคุย การออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน การสะท้อนความคิดที่เน้นการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สอดคล้องกับวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ที่ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินงานเป็นระยะ (จรัส นองมาก, 2544) ทำให้ครูสามารถพัฒนา และปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูของโรงเรียนเกิดผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และเกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ครู เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ อีรพงศ์ ทับอินทร์ (2557, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การใช้วงจรเดมมิ่งในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 42 ในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ยังพบปัญหาการขาดโอกาสเข้าร่วมกำหนดเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้และแผนการดำเนินงาน รวมทั้งภาระงานและระยะเวลาที่จำกัดในการทบทวนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงาน โดยครูเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมายมากขึ้น และสามารถระบุสิ่งที่ต้องพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาความเสมอภาคของกระบวนการ SLC ที่ระบุว่า การปฏิรูปโรงเรียนควรให้ความสำคัญเรื่องความเสมอภาคของครู และผู้บริหารทุกคน โดยบุคลากรทุกคน ในโรงเรียนไม่ว่าจะอยู่ในระดับใด มีความสามารถมากน้อยเพียงใดมีสิทธิที่จะได้เรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูของตน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูเกิดความไว้วางใจ และนับถือซึ่งกันและกันส่งผลให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรม การเรียนรู้ซึ่งกันและกันในอาชีพครู (เออิสูเกะ ไชโตะ, มะสะซึ มุระเสะ, อะซึชิ ชิคุอิ, และ จอห์น ยีโอ, 2015)

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดสรรเวลาในการประชุม PLC โดยอาจจัดกิจกรรม PLC ให้เป็นส่วนหนึ่งของงานของครู และจัดช่วงเวลาชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานไม่กระทบต่อการเรียนการสอนหรือหน้าที่อื่นที่ครูรับผิดชอบ
2. โรงเรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาชีพของครูเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และสามารถนำความรู้มาใช้ในการกระบวนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

References

- จำรัส นองมาก. (2544). ปฏิบัติการการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี: M&N Design.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2558). กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: การวิจัยกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- ธีรพงศ์ ทับอินทร์. (2557). การใช้วงจรเดมมิง (พีดีซีเอ) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). บันทึกชีวิตครูสู่ชุมชนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- เอฮิสูเกะ ไชโตะ, มะสะซัง มุระสะ, อะซึชิ ชิคุอิ, และจอห์น ยีโอ. (2015). พัฒนบทเรียนร่วมกันเพื่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ [Lesson study for learning community] (อารี สันทรวี, ผู้แปล). (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- DuFour, R., DuFour, R., & Eaker, R. (2008). Revisiting professional learning communities at work. Bloomington, IN: Solution Tree.